

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta ta' l-4 ta' Gunju, 2008

Citazzjoni Numru. 893/2000/1

**L-Avukat Dottor Hugh Peralta bħala mandatarju
speċjali tas-soċjeta' estera "G.F. Argenteria s.r.l."**

-vs-

Jewellery Kingdom Company Limited.

Il-Qorti;

Rat l-att taċ-ċitazzjoni pprezentata fl-10 ta' Meju, 2000 li permezz tagħha l-attur *nomine* ppremetta:

Illi s-soċjeta' konvenuta hija debtriċi ta' l-attur *nomine* fl-ammont ta' sbatax-il miljun, tliet mija, tlieta u disgħin (*recte*: elf), tmien mija u disgħin Liri Taljani (LIT17,393,890) ekwivalenti għal ċirka tlett elef, sitt mija u erbgħa u sebgħin Liri Maltin u disgħa u sittin ċenteżmi (Lm3,674.69) li jirrapprezentaw il-prezz tal-merkanzija

ossija gojjellerija ndikata fiż-żewġ fatturi li jgħibu n-numri 314 datata 12 ta' Marzu, 1998 u 730 datata 29 ta' April, 1998, rispettivament kopji tagħhom hawn annessi u mmarkati bħala dokumenti ittri "A1" u "A2";

Illi din l-istess merkanzija kienet għet mibjugħa u konsenjata lis-soċjeta' konvenuta mis-soċjeta' rappreżentata mill-attur hawn fuq imsemmi u dan fuq ordni u nkarigu ta' l-istess soċjeta' konvenuta;

Illi għalkemm mitluba diversi drabi sabiex tħallas, kif huwa muri minn korrisondenza skambjata bejn il-partijiet, kopja tagħha hawn annessa mmarkata dokumenti ittri "B1" sa "B3", u anke permezz ta' ittra bonarja mibgħuta fit-28 ta' Ottubru, 1999, kopja tagħha hawn annessa u mmarkata bħala dokument ittra "C", is-soċjeta' konvenuta baqgħet inadempjenti minkejja li ferm qabel ma s-soċjeta' rappreżentata mill-attur *nomine* baqgħet l-ittra bonarja tagħha, *cioe'* permezz ta' ittra datata 17 ta' Ġunju, 1998 is-soċjeta' konvenuta kienet wegħdet il-pagament, kopja tagħha hawn annessa u mmarkata bħala dokument ittra "D";

Għalhekk, tgħid is-soċjeta' konvenuta għaliex għar-raġunijiet premessi m'għandhiex din l-Onorabbli Qorti:

1. tiddikjara u tiddeċiedi li s-soċjeta' konvenuta hija debitrice fil-konfront ta' l-attur *nomine* fis-somma ta' sbatax-il miljun, tliet mija, tlieta u disgħin (*recte*: elf), tmien mija u disgħin Liri Taljani (LIT17,393,890) ekwivalenti għal ċirka tlett elef, sitt mija u erbgħa u sebgħin Liri Maltin u disgħa u sittin ċenteżmi (Lm3,674.69); u

2. hekk tikkundanna minnufih lill-istess soċjeta' konvenuta tħallas lill-istess attur *nomine* sbatax-il miljun, tliet mija, tlieta u disgħin (*recte*: elf), tmien mija u disgħin Liri Taljani (LIT17,393,890) ekwivalenti għal ċirka tlett elef, sitt mija u erbgħa u sebgħin Liri Maltin u disgħa u sittin ċenteżmi (Lm3,674.69) hawn fuq imsemmija u dovuta kif intqal iktar 'il fuq.

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-imghax legali u bl-ispejjeż, inkluż dawk ta' l-ittra bonarja tat-28 ta' Ottubru, 1998, kif ukoll tal-mandat ta' sekwestru u l-mandat ta' qbid maħruġa kontemporanjament ma' dan l-att ta' ċitazzjoni, ilkoll kontra s-soċjeta' konvenuta li minn issa r-rappreżentanti tagħha huma ngunti għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-attur *nomine* maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet, ippreżentata fit-3 ta' Novembru, 2000, li permezz tagħha s-soċjeta' konvenuta eċċepiet bir-rispett:

1. Illi preliminarjament u fl-ewwel lok, trid tingieb **prova tal-mandat** li għandu l-attur mis-soċjeta' estera 'G.F. Argenteria s.r.l.'

2. Illi wkoll *in linea* preliminari, it-talbiet tas-soċjeta' attriċi huma **preskritti** a tenur ta' l-Artiklu 2148(b) tal-Kapitlu 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

3. Fil-mertu, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-ebda ammont m'hu dovut *stante* illi l-kwalita' tal-merkanzija in kwistjoni kienet **difettuża** u ma kinitx tal-**kwalita' pattwita**.

4. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri jekk ikun il-każ.

Rat id-dikjarazzjoni tas-soċjeta' konvenuta maħlufa minn Silvio Vassallo, *I.D.* 293669(M), u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali.

Rat il-verbal tas-seduta tal-5 ta' Marzu, 1998 li permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi huwa ċar mill-atti tal-kawża li l-kwistjonijiet prinċipali li nqalgħu fiha huma tnejn, u *cioe'* il-preskrizzjoni sollevata mis-soċjeta' konvenuta u l-eċċezzjoni li l-oġġetti li ġew mibjugħa u konsenjati lilha ma kinux tal-kwalita' pattwita

għaliex ma hemmx kontestazzjoni li l-oġġetti nbiegħu, u lanqas dwar il-prezz. Dan għaliex l-ewwel eċċezzjoni ġiet sorvolata bil-preżentata tad-dokumenti a fol 28 u 29 tal-proċess.

Is-soċjeta' konvenuta qed teċċepixxi l-preskrizzjoni ta' sentejn skond l-Artiklu 2148(b) tal-Kapitlu 16. Dan jgħid illi azzjonijiet bħal dik odjerna (għall-prezz ta' bejgħ ta' merkanzija) ikunu preskritti wara sentejn. L-Artiklu 2137 jgħid illi l-preskrizzjoni tibda tiddekorri minn meta l-azzjoni tkun setgħet saret.

Il-fatti li taw lok għall-mod kif imxiet u svolġiet din il-kawża kronoloġikament huma dawn. L-atturi bdew il-kawża f'Mejju 2000 u l-merkanzija in kwistjoni kienet ġiet mibgħuta f'Marzu 1998 u f'April 1998. Fis-17 ta' Ġunju, 1998 pero' s-soċjeta' konvenuta, *tramite* impjegat (mhux ċar kienx jirrapprezentaha), informat lill-atturi li kienet ser tħallas kif appena d-direttur tagħha kien ser jigi lura minn fiera barra mill-pajjiż, (Dok. D). L-ittra pero' ntbagħtet fuq *letterhead* tal-kumpanija.

Fil-fehma tal-Qorti, għalkemm hu ċar illi l-perjodu preskrittiv kien għadda *prima facie*, jidher ċar anke minn korrispondenza oħra li ġiet esebita li l-konvenuti kienu qed isostnu li parti mill-merkanzija kienet difettuża, u allura taw x'jifhem li għall-inqas kienu ser iħallsu l-ammont dovut għal dik il-merkanzija li huma bieġħu. Għalhekk ċertament sa l-1999 is-soċjeta' konvenuta kienet għadha qed taċċetta debitu parzjali u allura kien hemm interruzzjoni tal-preskrizzjoni.

Hemm pero' konstatazzjoni legali importanti li timmilita kontra din l-eċċezzjoni. Dan għaliex barra milli eċċepiet il-preskrizzjoni s-soċjeta' konvenuta eċċepiet ukoll illi: "*Fil-mertu u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-ebda ammont m'huwa dovut stante li l-kwalita' tal-merkanzija in kwistjoni kienet difettuża u ma kinitx tal-kwalita' pattwita.*" Hemm diversi sentenzi mogħtija mill-Qrati tagħna li jiddikjaraw ċar u tond illi din l-eċċezzjoni tammonta għal rinunzja tal-preskrizzjoni. Fost dawn wieħed jista' jagħmel referenza għal dawk riportati fil-Vok. XXVI – pt 1, paġna

441, Vol. XXXII – pt 1, paġna 639, u għas-sentenzi iktar reċenti mogħtija mill-Qorti ta' l-Appell fl-ismijiet Anthony Guillaumier vs Joseph Cassar Aveta (9 ta' Diċembru, 1998), Victor Calleja vs Nazzareno Vassallo nomine (5 ta' Ottubru, 1998), u Perit Arkitett Guido Vella vs Nutar Emmanuel Cefai (5 ta' Ottubru, 2001). Dawn is-sentenzi (u oħrajn) segwew l-insenjament ta' Troplong illi “*quando il debitore senza negare di essere tale, si limita a discutere ed impugnare l'ammontare dovuto, vi ha rinunzia tacita della prescrizione.*” (Prescrizione No. 67).

Dan it-tagħlim gie wkoll riassunt f'sentenza oħra tal-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) fl-ismijiet Peter Busuttil vs Public Broadcasting Services Limited deċiża fit-28 ta' April, 2004 fejn il-Qorti qalet:

“Jeżistu sitwazzjonijiet fejn il-preskrizzjoni eċċepita ma jibqagħlha ebda valur meta din takkumpanja eċċezzjoni oħra li magħha hi nkonċiljabbli u nkompatibbli. Dan jiġri fejn tipikament bħal każ ‘de quo’ l-attitudni tad-debitur ma tkunx dik tad-difiża ta’ l-ineżistenza tad-debitu jew iċ-ċaħda tad-dritt ta’ azzjoni ta’ l-attur, iżda tas-sempliċi kontestazzjoni ta’ l-ammont. Konformament mal-każ ta’ l-eċċezzjoni tat-tpaċċija eċċezzjoni konsimili timpotanta rikonzjazzjoni tad-dejn, u dan ir-rikonnoxximent jimporta wkoll rinunzja għall-preskrizzjoni diġa’ kompjuta.”

Hawnhekk il-Qorti għamlet referenza għas-sentenzi riportati f'Vok. XXVIII – pt 1, paġna 297 u Vol. XXXIX – pt 1, paġna 56. F'dan il-każ allura fejn is-soċjeta' konvenuta qegħda tgħid illi ma hemm xejn dovut, għandu wkoll jiġi applikat dan il-prinċipju u l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni tiġi miċħuda.

Fir-rigward tal-mertu fil-kors tal-kawża nqalgħu diversi problemi proċedurali u senjatament dwar il-ħatra ta' espert tekniku u mbaġħad il-fatt li s-soċjeta' konvenuta, tard ħafna fil-proċeduri odjerni ddepositat parti mill-merkanzija taħt l-awtorita' tal-Qorti. Fir-rigward ta' din l-aħħar kwistjoni l-Qorti, minħabba f'dak li ser tiddeċiedi, ma tħossx li għandha għalfejn tikkummenta iktar. Fir-rigward ta' l-ewwel kwistjoni kien hemm diffikulta' kbira biex jinstab

espert idoneju, u mbagħad il-Qorti rrevokat l-inkarigu għaliex ħasset illi ma kienx hemm bżonnu.

In fatti anke hawn l-eċċezzjoni in kwistjoni għandha skoll legali. L-ewwel nett fuq l-iskorta ta' diversi sentenzi, li ċertament għadhom validi, kien dejjem jiġi ritenut illi: "*Min jallega li l-merkanzija lilu mibjugħa kienet inservibbli u mhux tajba, ma jistax jippretendi li kien hemm differenza fil-kwalita' pattwita, iżda biss vizzju redibitorju.*" (Appell Ċivili – Anthony Mizzi et noe vs Emmanuele Schembri deċiża fit-22 ta' Mejju, 1967). L-istess ingħad fil-kawża riportata fil-Volum XXIX -iii- paġna 51 fl-ismijiet Falzon vs Aquilina (sostnuta minn ġurisprudenza vasta): "*Min jallega li l-merkanzija kienet fi stat mhux merkantili u mhux li hija ta' eneru ieħor jew ta' kwalita' sostanzjalment diversa minn dik ordnata ikun qiegħed jeċċepixxi l-vizzju redibitorju.*" Dan ta' l-aħħar kien każ bħal dak odjern fejn ġie allegat mill-konvenut li l-oġġetti kienu fi stat ħażin tant li parti minnha ma kinitx tista' tinbiegħ u kienet qed tiġi ritornata mix-xerrejja.

Stabbilit dan il-ġurisprudenza hija fis-sens li fir-rigward ta' vizzji redibitorji l-kawża trid tiġi ntavolata filwaqt indikat mil-liġi u mhux permezz ta' eċċezzjoni. "*Jekk il-kompratur ma jkunx iddeduċa permezz ta' azzjoni redibitorja jew l-actio aestimatoria fit-terminu stabbilit mill-Kodiċi Ċivili allura huwa ma jistax jallega l-vizzju okkult permezz ta' eċċezzjoni.*" (Paul Tabone vs Edward Cesareo – Prim'Awla - 27 ta' Jannar, 1963).

Huwa għalhekk ċar għall-Qorti li l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta huma legalment insostenibbli u t-talba attriċi għandha tiġi akkolta.

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiċċad l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta u tilqa' t-talbiet attriċi u tikkundanna lill-istess soċjeta' tħallas lill-attur *nomine is-somma* ta' tmint elef, ħames mija u disgħa u ħamsin Euro u tlieta u sebghin ċenteżmu (€8,559.73), ekwivalenti għal tlett elef, sitt mija u erbgħa u sebghin Lira Maltin u disgħa u sittin ċenteżmi (Lm3,674.69). Bl-ispejjeż u bl-imgħaxijiet legali kif mitluba.

Kopja Informali ta' Sentenza

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----